

nezlomljive volje in hotenja po študiju in spoznanju naših gospodarskih, socialnih in kulturnih prilik, v katerih se odigrava življenjska usoda naše mladine, da nam ovirajo, ki se bodo pri delu stavile na pot, ne bodo zmanjšale poguma. Velikonočni instruktorski tečaj nam je potrdil upravičenost te naše predpostavke.

Ker je pa še veliko število pokretašev osamljenih na šolah in so navezani sami na sebe pri delu, bi tem morda nagalag maksimalni načrt le prevelike zahteve in vzel preveliko časa pri podrobnem delu, vsled tega

priobčujemo še minimalni načrt. Študij po predloženem minimalnem načrtu naj bi nam omogočil, da dobimo čimprej okvirno sliko gospodarskega in socialnega preraza šolskega okoliša in na osnovi tega pristopimo k spoznavanju mladine.

Namesto suboparnega programskega načrta priobčujemo izpolnjen konkreten primer male vasi v Sloveniji. Nekatere številke niso povsem točne, kar pa v tem primeru na stvari ni ne spremeni, ker gre v bistvu za minimalen načrt, kakor sledi:

Vas, občina, šrez: C., P., M.									
Ime in priimek	N.N.	N.N.	N.N.	N.N.	N.N.	N.N.	N.N.	N.N.	8
Hišna številka	42	36	15	14	12	43	39	51	8
Ima družinskih članov — m. + ž.	4+3	2+3	2+2	3+4	4+3	2+1	5+3	2+3	46
Ima družin. članov nad in pod 15 l.	4+3	3+2	3+1	5+2	6+1	2+1	6+2	3+2	
Ali ima hišo	1	1	1	1	1	1	1	1	8
Koliko stanovanjskih prostorov	2	2	1	2	2	1	2	1	13
Koliko postelj	3	2	2	3	4	1	2	2	19
Koliko ima vse zemlje	m	m	d	d	¼	1	m	m	—
Koliko ima plodne zemlje (vsa plodna zemlja razen gozda)	½	½	⅓	⅓	⅓	¼	½	½	—
Koliko ima zemlje v najemu	—	¼	—	—	—	¼	¼	—	¼
Koliko daje zemlje v najem	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ali ima plug in voz	1+1	1+1	1+2	1+2	—	—	1+1	1+1	6+8
Koliko ima konj in goveje živine	1+3	0+2	2+5	2+5	—	0+2	0+3	0+3	5+23
Ali pridelava dosti za dom. prehrano	ne	ne	da	da	ne	ne	ne	ne	—
Ali prodaja kaj od svojih kmetijskih pridelkov	m	m	d	d	ne	m	m	m	—
Ali prodaja izdelke domače obrti	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ali obdeluje s posli in dningarji	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ali hodi kateri član na dnino	—	—	—	—	—	1 s.	—	—	1 s.
Ali ima kateri član stalen zaslužek izven kmetijstva	—	—	—	—	1	—	1	—	—
Ali ima nestalen zaslužek izven kmetijstva	d. o.	d. o.	—	d. o.	—	d. o.	—	—	—
Ali je zadolžen	—	d	—	—	—	—	m	m	—
Srednji sloj	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vaški bogataši	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pravi kmetje	—	—	4	4	—	—	—	—	8—18%
Neodvisni vaški proletariat (imajo svoja produk. sredstva)	7	5	—	3	—	3	—	5	23—50%
Odvisni vaški proletariat (odvisni od bogatašev, industrijskih podjetnikov itd.)	—	—	—	—	7	—	8	—	15—32%

Pri zbiranju gornjih podatkov je neobhodno potrebno, da imamo v vsakem kraju nekaj zanesljivih vaščanov, ki poznajo dobro razmere svojega kraja.

Kjer ne moremo dobiti številke ali se pa ne da s številkami izraziti, napišemo približno z izrazi: o, zm, m, d, v; kar naj pomeni: nič, zelo malo, malo, dosti, vse.

Pri onih, ki hodijo na dnino, napišemo s, če hodijo k sorodnikom. Istotako napišemo z okrajšavo pri onih, ki imajo stalni zaslužek izven kmetijstva, kakor n. pr. uradnik, župnik, delavec na železnici ali v tovarni, obrtni itd. (u, d, o itd.)

Na osnovi gornjih podatkov dobimo sliko, ki nam nazorno kaže medsebojne odnose raznih slojev na vasi. Je to srednji sloj (uradništvo), vaški izkoriščevalci, pravi kmetje, katerih posestvo donaja toliko, da se lahko preživljajo, večji obrtniki, vaški proletariat

in polproletariat (osiromašeni kmetje, bajtariji in viničarji, ki premalo pridelajo in tudi nimajo boljšega postranskega zaslužka) in končno industrijski proletariat. So to različne socialne plasti, ki zavzemajo nadrejeno ali podrejeno, svojo reakcionarno ali progresivno vlogo v kulturnem in političnem dogajanju naše vasi.

Na osnovi teh dognanj se začne tudi spoznavanje in razumevanje vaše mladine. Na prvi pogled je očito, da vsebuje gornji načrt le gospodarski in socialni del minimalnega programa, kateremu sledi pa še kulturni in mladinoslovni.

Posamezniki ali delovne enote, ki bodo pristopile k študiju svojega šolskega okoliša po minimalnem načrtu, bodo iz leta v leto izpopolnjevale svoje delo in se tako končno približevale k našemu maksimalnemu načrtu. —ej.

Beležke

—u Odnos hrvatskih tovarišev do našega pokreta je najbolje razviden iz članka »Koji nas poslovi čakaju?« v tretji številki »Hrvatskega učiteljskega doma«, kjer J. Rauš pravi med drugim: »Da bi izboljšali kvaliteto šolskega dela, moramo popraviti materialne pogoje šole — da bi popravili materialne pogoje šole, moramo dvigniti splošni življenjski standard vasi — da bi videli, ali se ta standard lahko dvigne in kako naj se dvigne, kje je naše mesto v tej borbi, moramo poznati razvoj vasi: njegovo gospodarsko, kulturno in politično strukturo. — Naši tovariši iz Slovenije so že na tem postlu. Oni po svojih delovnih ednicah raziskujejo strukturo svoje slovenske vasi. Preko svojega glasila »Učiteljski tovariš« nas pozivajo, da se priključimo njihovemu pokretu.« — V nadaljnjem se pisec zavzema za konstituiranje odbora, ki naj organizira raziskovanje hrvatske vasi in pravi v nadaljnjem: »Pri tem postlu bi se lahko zelo koristno uporabila »Osnova o proučevanju narodnog života« od dr. Antona Radiča, za pomoč pa bi lahko vzeli tudi »Anketo slovenskega učiteljskega pokreta«. — V isti številki je priobčen tudi delovni načrt ptujskega učiteljskega društva.

—u Velikonočni sestank je priredila hrvatska učiteljska zadruga »Ivan Filipović« v Zagrebu v dneh od 25. do 27. marca. Poleg dveh predavanj in poročila o delovanju zadruge je bila na dnevnem redu tudi diskusija o našem pokretu.

Cent. učiteljstvu nudi 5% popusta pri nakupu nova galanterijska in modna trgovina

CUZGAR STANE Ljubljana, Franciškanska ulica 4 Velika izbira aktovk, denarnic in torbic Oglejte si izložbel

—u O pravilnosti dela v slovenskem učiteljskem pokretu se izraža ugledna srbska pedagoška revija »Učiteljska straža« v drugi številki sledeče: »Vas je v krizi — a njena šola?« Cisto nepotrebno vprašanje. Šola je bila in je ostala revna narodna šola, po snovi in po duhu. A učitelj? Prav tako: siromašna narodna šola, siromašen narodni učitelj. Od tod njegov današnji delovni in ekonomsko-socialni odnos do družbe in države. Učiteljstvo zahteva in hoče menjati ta odnos v svojo korist, ki je obenem korist družbe in države. Toda ta odnos se nikdar ne bo menjal v

Splošne vesti

NA MLADINSKEM KONCERTU ADAMIČEVIH PESMI V SLOVENJ GRADCU.

Rad sem se kot predavatelj odzval vabilu šoštanskega sreskega društva JUU, ki je skupno z dravograjskim ter slovenjegrajskim priredilo 10. aprila v Slovenj Gradcu zborovanje, komemorativno prireditev v spomin velikega učitelja in slov. skladatelja E. Adamiča, ki je tako rano zapisal v pesem svojega življenja poslednji takt — pavzo v večno korono. Na vzporedu zborovanja je bilo le moje predavanje »Osebnost E. Adamiča« in koncert mlad. zbora »Zvonček« ter pomožnega učiteljskega okteta iz Šoštanja.

Po prihodu vlaka sta obe društvu ločeno zborovali v osnovni šoli.

Enajsta ura. Tovarišice in tovariši (nad 100 po številu!) se zgrinjajo v Sokolski dom. »Zvonček« so že v garderobi, nervozno žgoliijo, prvikrat bodo nastopili pred tujimi obrazi, pa še strogi, učiteljski so to.

Zborovanje je otvorjeno, dvorana dostojno zasedena, med navzočimi tudi upok. šol. nadzornik Dmrovshek, nadzornik-popotnik Arigler ter prijazni znanec sreski komisar g. Skrt.

Po otvoritvi dobim besedo ter v enournem predavanju osvetlim zborovalcem viharno in raznoliko skladateljsko pot velikega učitelja Adamiča in že napolnjujejo oder »Zvonček« — korajžno, samozavestno. Prav ugoden vtis prisotnim ustvarjajo njihova enotna oblačila. Zapeli so res lepo, ne vsiljivo temveč tehtno vseh 17 pesmi, ki jih je bilo na vzporedu. Priznanja na vstajenje! Vmesne odmore pa je z dokaj ubranim petjem Adamičevih skladb izpolnil učiteljski oktet.

Zvečer ob 8. uri se je koncert ponovil za domačine. Dvorana je bila popolnoma zasedena, kar znači, da so »Zvonček« že priznani pevčki, da seže njih glas tja v devetovaro, dalje pa mi je utrdila zavest, da Adamičeve skladbe med narodom žive in bodo živele dokler bo naš rod svoj.

Zbor »Zvonček« iz Šoštanja, ki ga je Adamičevo blagodejno sonce ustvarjanja lanske mladosti v življenje izklicalo, vodi agilni in glasbeno nadarjeni tovariš Jurče Vreže. Peli so 17 Adamičevih dvo- in triglasnih mlade zborov ter nekaj s klavirjem. Skladbe so vzete večina iz »Grlice«. Mladi pevčki sledijo zborovodji na vsako kretljivo izredno čuteče. Odlikuje jih glasovna homogenost, sočen je posebno prvi glas. Intonacija čista, naraščanje — dinamični sploh — lepa ter tudi vokalizacija je pravilna. Pevovodji pa bi svetovali, da mogoče nekaterim skladbam izpremenijo tempo, v mislih mi je hitrejši! Le malo več temperamenta, pa boste videli, da zna zvonjenje še slavčka oplasti! Oktetu pa svetujem, da pazi na intonacijo ter poje zaenkrat skladbe lažjega značaja, prvenstveno še stvari, pisane za majhna združenja! (Zdravica je premožčen

zamisel za 8 grl.) Trije meseci vadbe so komaj začetek; uveren pa sem, da ko se fantje upojejo, bodo brezdvomno dostojen glasnik naše pesmi, prvenstveno še narodne, saj material je zdrav, skrajna krila so zelo sočna. Dirigentu in zboroma na uspehu le čestitam!

Prva turneja »Zvončka« iz Šoštanja, dostojna počastitev Adamičevega nesmrtnega duha v Slovenj Gradcu je končana. Kako zanimanje za malce je vladalo, naj potrdi dejstvo, da je vsak od njih živel v domači oskrbi in še več dobrotnikov se je javilo kot je bilo klientov. V nedeljo zjutraj so jih pripeljali na postajo, vsaka mamca svojega varovančka — čilega, zdravega in veselega Vlak nas je potegnil v »domovino«. Bližimo se Šoštanju. Zvončki pojo ter mahajo z robcima domačim v pozdrav. Iz hiš ob proggi jim teko bratci in sestrice nasproti. Kot zmagovalce jih pozdravljajo — taka povezanost!

Milan Mahkota.

— Smučarski tečaj za učiteljske v reži kr. banske uprave se je vršil tudi letos, in sicer zaradi muhastih snežnih razmer, šele v času od 31. marca do 3. aprila na Uskovicni v Bohinju. — Vodstvo in nadzorstvo tečaja je bilo poverjeno g. prof. Zaletelu Vinku. — Tečajniki so bili razdeljeni v dve skupini. — Poučevala sta smučarska učitelja tov. Marhar Milan in Sicherl Janko. Oba sta z obilno strokovno in pedagoško prakso vodila po preizkušeni metodah praktični in teoretični del pouka. — Kljub kratko odmerjenemu času, nepovoljnim snežnim razmeram in nagajivemu vremenu, je tečaj prav dobro uspel. Zadnji dan so preizkusili tečajniki svoje pridobljeno znanje v slalom tekmi, ki je dokazala, da so dosegli tečajniki lepe uspehe. — Ob zaključku tečaja je referent kr. banske uprave g. prof. Jeras v lepem govoru bodril tečajnike, naj pridobljeno znanje ponese med narod in naj povsod širijo smučanje. — Zadolžen za uspehim tečajem je izrekel zahvalo vsem sodelavcem za njihov požrtvovalni trud. V imenu tečajnikov se je vodstvu zahvalil učiteljski inženir Kunaver s poudarkom, da bodo vsi radostno sledili smernicam, ki so jih pridobili v tečaju.

— »Naš gospodarski položaj«, članek pod tem naslovom v prejšnji številki »Učiteljskega tovariša« je napisal Lojze Zupanc in ne Lojze Zupan, kot je bilo pod člankom pomotoma navedeno.

— »Roman o Prešernu«, nova knjiga Ilke Vaštetove izide v začetku maja. Glej subskripcijske cene v naročilnici med današnjimi inserati. — Knjigotrdna cena bo za 25 % višja. Priporočamo tovarišem in tovarišicam, da se poslužijo subskripcijske cene in naročijo pravčasno zanimivo knjigo. Knjige se razpošljejo po prejemu plačila.

Najpečja, najlepša izbira in skrajno nizke cene spomladanskega volnenega blaga za plače, kostume, kompleje in obleke. Pralno blago in čudovito lepe svile. Za cenj. učiteljstvo posebne plačilne ugodnosti

A. ŽLENDER manufaktura za dame in gospode Ljubljana — Mestni trg 22

Osebne zadeve

—i Upokojeni so s kraljevim ukazom z dne 5. marca 1937. učitelji(ce): Bohinc Roza iz Brežic, Cencič Angela iz Kamnika, Drstvenšek Josipina iz Lokavca, Germek Anton iz Ježice, Konečnik Franciška iz Selnice, Labernik Ignacij iz Ljubljane, Lešnik Janko iz Ptuj, Mravljak Amalija iz Zreče, Miklič Julija iz Gomilskaja, Mušič Rozalija iz Novega mesta, Sorre Amalija iz Črnomlja, Prosenč Milica iz Ljubljane, Šel Henrik iz Slov. Konjic,

Šrajner Ljudmila iz St. Jurja ob j. ž., Volavšek Ladislava iz Teharjev.

—i Prestavljeni so naslednji učitelji in učiteljice: Vilko Zener iz Novega na Blanco; Ervin in Vera Rotman od Sv. Jurija v Staro Oslico; Marija Beljan iz Preloke v Dragatuš; Janko Zurman iz Polja na Pristavo; Franciška Zurman iz Podbrezja na Pristavo; Danica Jurancič iz Zabnice v Notranje gorice; Jožica Škerlj iz Metlike v Črnomelju; Hinko in Marija Ravbar iz St. Jurija v Dobrnice; Milko Ljubič iz Stalkelejev v Zagradec.

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

—i Proti celibatu protestirajo avstrijske učiteljice, ki jim podobna uredba, kakor je znana zadnja pri nas, jemlje pravico do pokojnine, če se poroče. (»Slov. dom« od 15. IV.)

—i Dijaki učiteljskega v Petrinji so stavkali in se v šolskem posloju zabarikadirali. Trije dijaki so ostali nezakazani, vsi ostali pa so bili izključeni za 2 do 5 let iz šole. Enega so izključili iz vseh šol sploh, 2 pa za vedno iz petrinskega učiteljskega. Ker ni več dijakov, bodo šolo do jeseni zaprli. (»Slov. dom« od 14. IV.)

—i K zakonu o pristojbinah. Ker je taksa za vpis na univerzah in drugih šolah, njim enakim, tesno zvezana s šolnino iz tar. 318 a zakona o pristojbinah in se izterjuje obenem z njo, se bo tudi taksa za vpis na univerzah in drugih šolah, njim enakim, plačevala v znižanem znesku 25 Din za semester že od 1. III. 1937. po točki 25, čl. 20. fin. zakona za leto 1937./38. (»Slovenec« od 16. IV.)

—i 70 japonskih šolarjev na šolskem izletu zgorelo. Med taborenjem blizu Tokija so zakurili in ogenj se je tako hitro razširil in je objel vse. Z otroki sta zgorela tudi dva učitelja. (»Slovenec« od 16. IV.)

—i O učiteljski stalnosti je v narodni skupščini izjavil g. minister prosvete, »da zahteva to vprašanje vsestranskega proučevanja vseh vprašanj, ki so s tem v zvezi in dolo-

Samota

V dežju in viharju prihaja pomlad v to samotno dolino. Dež pada, pada in njegov hlad mi na sree lega, strah vzbuja, brezup prinaša. Sive megle se mi v misli zajedajo, jih zagrinjajo, da ne more v nje prodreti sonce iz daljnih pokrajinj. Mračni dnevi dušo oklepajo, jo k tlom tiščijo, črne noči mi telo v bolesti vijejo. Veter ječi, mi cvetje mori, luči ugaša...

Strah me je...

Včasih se mi že zazdi, da bo po teh temnih, samotnih cestah nekaj prišlo, nekaj, kar nas bo razgibal, oživel, premaknilo čas in nas. Zažarelo, zaplamenelo bo in zgodilo se bo nekaj silnega, velikega. Pa je samo veter, ki se besno zaganja v moja okna...

Kamorkoli stopim, samo blato, na desni in levi pa samotne vrbe sklanjajo veje. Tako žalostno je hoditi po blatnih cestah, med drevedri vrb s svojo razbičano mladostjo! Zahoje se mi človeka, ki bi mi bil blizu, ki bi me spremljal na teh potih, zažoe se mi oči, ustnic, rok, ki bi me užigale, da bi začutila živo utripe zemlje, dušo te doline. A dolina ostaja mrtva...

Ali je to tisto lepo, sreče polno življenje, po katerem sem hrepenela v dneih brezpravja in borbe, v dneih brezdelja in praznote?

Da med otroki bi bila otrok in dajala jim iz polnih rok kruha, svetlobe, toplote, da vsi bi živeli od božje dobrote. Za roke se bomo držali, ljubezni silne kres prižgali.

Zdaj so prazne in samotne moje roke... T. P.